

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Direct de Duminică
Pe un an 4 Cor. — Fun-
da România și America
19 Cor.

Direct de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un an 48 frazi.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrise nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Liceele noastre.

Am primit și am rezumat anuarele tuturor liceelor (afară de cel din Blaj, care nu ne-a venit) românești din țara noastră. Până acum în ziarele noastre s'a dat prea puțină atenție școlilor secundare, deși ele au o însemnătate deosebită pentru formarea viitoarei noastre generații.

Generația nouă de intelectuali la noi se formează în două feluri de școli secundare: în cele românești și în cele ungurești. Este regretabil, că în timpul din urmă curentul către școlile secundare nemțești ale școlilor din Ardeal a scăzut, atât de mult încât pe puținii tineri ieșiți din aceste școli atât de bune și solide nu-i putem pune la socoteală și trebuie să ne țărâmurim la cele românești și ungurești.

Într'un articol trecut despre viitoarea noastră generație am arătat efectele școlii ungurești. Ele sunt un adevărat dezastru național pentru noi. Școala secundară ungurească a creat acele tipuri pocite și hibride, cari poartă în mod neîndoios întipărită pecetia timpului de tranziție spre maghiarizarea completă a clasei noastre de cărturari.

Dacă nu ne vom îngriji de o creștere mai românească a viitoarelor generații mai ales în părțile ungurene și bănățene, în timp de o generație-două intelectuali noștri vor fi pe deplin maghiarizați în limbă, în mentalitate, în cultură, în toată firea și apucăturile lor, și sentimentul lor național, chiar dacă nu se va pierde, va fi ca o inscripție, o etichetă mincinoasă lipită pe firea lor absolut străină. Atunci toată lupta, toate abuciumările noastre de azi vor fi fost zadarnice și urmașii noștri, răsnici, pierduți și străinați de noi, vor avea cel mult un zîmbet de dispreț pentru opintirile noastre neputincioase.

Aceasta va fi cel mai mare triumf al politicii ungurești. Ea nu ne va învinge cu armele politice nici odată, ci cu armele culturii, nu ale unei culturi superioare, care orbește și ne supune de bunăvoie, ci a unei culturi impuse cu toate mijloacele oficiale și neoficiale, unei culturi, care ne înconjură, ne împresoară și ne cucerește încet și pe nesimțite printr'o pătrundere lentă, îndelungă și irezistibilă.

Nu mărim, nu exagerăm și nu punem culori aprinse, tabloul acesta al viitorului este absolut exact pentru oricine știe să prevadă, să închege trecutul și prezentul într'o linie neîntreruptă și continuă a cărei îndrumare merge cu o stăruință neîndurată spre ținta asta.

Ce ne rămâne în fața acestei primejdii? Refugiul nostru nu pot fi decât școlile secundare românești. Aici putem cultiva limba românească, putem da viitoarei noastre generații pe lângă o bună creștere morală și o cultură cu adevărat românească.

Aici se impune altă întrebare: oare școlile noastre secundare de azi pot răspunde acestei meniri, au ele puterea naționalizatoare necesară pentru a paraliza efectele teribile ale școlilor ungurești? Mulți vor crede, că este natural de a se răspunde în chip afirmativ.

Noi însă nu înclinăm spre acest răspuns. Dimpotrivă până și românismul celei mai românești, ca tradiție, ca spirit și ca limbă, din școlile noastre, al liceului din Brașov, e numai relativ și nu atinge încă măsura pe care trebuie să o dorim. Firește, nu putem învinui pe profesori și mai puțin pe susținătorii școlii pentru acest cusur, care-i rezultatul unui întreg concurs de împrejurări.

Dar e de datoria noastră cea mai sfântă de a îndrepta acest neajuns, de a repara prin proceduri conștente ceea ce împrejurările au alterat în mod inconștient. Să nu se creadă că este de ajuns faptul, că limba de predare a unei școli e românească, pentru a califica școala cu adevărat românească.

Elevul ieșit dintr'o școală românească trebuie să se deosebească în mod radical, nu numai în limbă, de elevii școlii ungurești. În toată mentalitatea, în judecata, în concepțiile lor, în felul lor de a privi orice chestiune dela cea mai mare până la cea mai neînsemnată, în sfârșit și în felul cum se prezintă exterior, trebuie să fie o adevărată prăpastie între ei. Școala noastră trebuie să desvolte să întărească și să cristalizeze în mod conștient toate calitățile de rasă specifice românești cari dorm inconștiente în fundul sufletului fiecărui copil român ca o moștenire transmisă și întărită din generație în generație dela strămoșii săi români.

Atunci și numai atunci vom avea o generație crescută românește. Atunci ea nu se va putea desnaționaliza chiar dacă ar vrea, căci înstrăinarea ei ar fi o imposibilitate organică și toată firea și gândirea ei s'ar împotrivi unei prefaceri silnice.

Dar până la rezultatul acesta vom avea de făcut o cale lungă. Trebuie o prefacere a corpului profesoriilor dela școlile noastre. Să mărturisim că în partea lui covârșitoare el nu este pregătit pentru această misiune de naționalizare. Avem profesori bine pregătiți, pe-alocuri chiar având un frumos capital de cunoștințe și o bună pregătire specială, nivelul lui moral este aproape fără excepție la înălțime, dar atâta nu ajunge.

Cum stăm cu cultura românească a profesorilor noștri? Mărturisim pe față, foarte rău. Cu cât ne depărtăm mai mult de granițele României, cu atât mai puțin românească e cultura clasei noastre de cărturari și tot astfel și a profesorilor noștri.

Trebuie deci să căutăm aici o schimbare radicală, căci până nu vom avea profesori cu cultură românească, nu le putem cere imposibilul: creșterea unei generații cu cultură românească. Pentru aceasta trebuie să

proclamăm ca principiu suprem că nimeni să nu poată ajunge profesor la vre-o școală secundară românească, fie gimnaziu, fie liceu, fie chiar școlile normale sau seminariile (deși acestea nu pot fi socotite școli secundare) fără a și fi dobândit o cultură românească deplină.

Nu merge, cum se întâmplă azi, până și în Brașov, ca oameni cari și-au făcut toată cartea, dela clasa întâie de liceu până la diploma de profesor, exclusiv în școli străine. Profesorii aceia poate să fie persoane foarte destoinice și onorabile și bine pregătite în specialitatea lor, dar nu pot corespunde marelui lor meniri de-a naționaliza școala românească, atunci când ei se află poate chiar sub nivelul de românism al școlii și chiar și al școlarii lor.

Nu voim să spunem că este cu neputință ca un profesor să corespundă supt acest raport, dacă nu și-a făcut numai decât școlile în românește, (se poate ca el prin autodidactică și autodisciplină de fier să și românezeze toată cultura și toată conștiința) dar e mai probabil ca el să nu poată corespunde.

Și nici atâta nu va ajunge. Va trebui să mergem mai departe, să cerem cu toată stăruința ca nimeni să nu fie angajat profesor la o școală românească dacă nu a urmat un timp oarecare, după părerea noastră cel puțin doi ani (un an ne pare prea puțin) la o universitate din România, urmând acolo mai ales cursurile de limbă, de literatură, și de istorie românească și pe ale specialității sale pentru a cunoaște terminologia ei românească. Aceasta va trebui să o cerem pe viitor tuturor profesorilor noștri, *Indiferent de specialitatea ce și-au ales.*

Știm că propunerea asta nu-i nouă, dar să nu ne mai mulțămim cu constatarea asta, ei să trecem în sfârșit dela cuvinte și propuneri la fapte. Cum, în ce fel? Aici auzim ridicându-se corul cărcotașilor cari nici-odată n'au curajul unei hotăriri, a unei fapte, ci se mulțănesc să și tânguiască ieremiada.

Ei bine, pe cât știm, aproape toate liceele (despre Brașov, Blaj, Beiuș și Năsăud știm chiar sigur) au fonduri din cari se dau burse pentru a se crește profesorii acestor școli. Este deci foarte ușor ca din aceste fonduri să se dea în loc de 4 ani, burse pe 6 ani, dintre cari 2 ani pentru România. Școlile fiind autonome pot hotărî lucrul acesta.

Cu aceasta însă chestiunea nu ar fi rezolvită. Atunci ne vom fi îngrijit ce-i drept, de sucrescența viitorului, dar profesorii azi angajați încă vor trebui supuși procesului de românizare.

Aici avem un nou și bun mijloc pe care nu-l recomandăm numai, dar pe care am dori să-l vedem declarându-se obligator: cursurile de vară din Vălenii-de-munte.

În privința asta nu putem lăuda îndea-juns buna hotărare a direcțiunii liceului din

Braşov de a da ajutoare la trei profesori pentru a merge la Valeni. Exemplul ei va trebui urmat cel mai târziu anul viitor de toate liceele noastre.

Mai mult chiar, cel puţin profesorii de istorie, de limbă şi de literatură românească, azi definitivă, vor trebui să dobândească câte un concediu de un an-doi pentru a merge (cu leafă neştirbită) la Bucureşti. Căci este absurd ca azi să predea istoria limbii şi literaturii româneşti profesori cari şi-au luat »doctoratul« dela savanţi ca Moldovan Gergely, Ciocan, Alexics etc., oameni cari ne fac pagube cu mult mai efective şi mai reale cu pretinsele lor »cursuri« universitare — cea mai caraghioasă caricatură a cuvântului ştiinţă de când există vre-o catedră pe lume — decât chiar cu politica lor ungurească.

Am arătat aici ce socotim noi necesar pentru naţionalizarea şcolilor noastre secundare. Azi dezideratele acestea nu mai sunt ale câtorva oameni numai, ele sunt ale tuturor românilor buni, luminaţi şi prevăzători, şi sunt pe cale de a fi ale *unei întregi opinii publice*. Nu vom înceta de a face propagandă pentru ele, căci sunt răsărite din nevoile adânci, de neînălăturat, ale unui neam întreg, din nevoile elementare ale existenţei sale chiar.

Şi în faţa unei astfel de necesităţi hotărâte şi imperioase direcţiunile liceelor dacă mai ţin la opinia noastră publică vor *trebui să se suple*.

Consiliu de ministrii. La 4 August n. se va ţinea un consiliu de ministrii, la care vor participa toţi membrii guvernului.

Incă o primejdie pentru şcoli. *Mai mulţi preoţi din satele dimprijurul Aradului ne aduc vestea că în comunele acelea autorităţile au alergat la un nou mijloc pentru a obţine maghiarizarea şcolilor. Notarii comanali fac marti opiniile pentru a îndupleca pe unii părinţi să declare că*

doresc ca limba de predare a şcolii să fie cea ungurească.

Dacă 20 de părinţi vor cere aceasta, şcoala va trebui declarată şcoală ungurească, conform legii lui Apponyi.

Este datorita preoţilor de a sta pază împotriva uneltirilor tot mai mârşave ce se fac împotriva şcolilor noastre.

Croaţii şi camera ungară. Deputatul croat Supilo şi-a terminat seria de articole în ziarul „Novi List”. În articolul ultim se spune, că tactica cea mai potrivită situaţiei de azi, e să nu se trimită delegaţi în camera ungară. Numirea banului şi felul cum s’au stabilit afacerile comune a jignit principiul de paritate pe care se întemeiază transacţiunea. Tendinţa politicii ungureşti a fost totdeauna ştirbirea autonomiei croate. E timpul suprem ca oamenii politici croaţi să dea un răspuns conştient, desconsiderând parlamentul ungar.

Maghiarizarea numelor de localităţi. »Wiener Deutsche Korespondenz« muştră ziare din Viena pentru faptul că înrebuinţează din comodat numele de localităţi ungureşti din Ungaria cari în Austria sunt absolut necunoscute, contribuind astfel la maghiarizarea numelor de localităţi din Ungaria.

Alegerea de patriarh.

Deschiderea Congresului.

Arad, 29 Iulie n.

Congresul naţional sârbesc a fost deschis astăzi în Carloviţ cu o pompă extraordinară şi în mijlocul unui interes colosal. Mii de oameni au împesurat deja des de dimineaţă palatul patriarhal şi edificiul în care îşi ţinea congresul şedinţele. Un pluton de jandarmi, abia cu greutate a a putut trage cordonul prin care se răsbeşte în sala congresului. La ora 9 s’a prezentat cu steag şi cu muzică în frunte, compania de onoare sub conducerea căpitanului Pupits şi tot atunci s’a aşezat pe piaţa de lângă reşedinţă batalionul întâiu al artileriei de cetate din Peterwardein.

Deputaţii au intrat înainte de zece în congres, conduşi de administratorul Bogdanovici.

În sala de şedinţă sub un baldachin roşu aşezat pe o estradă înaltă este fotoliul comisarului

regesc. Ceva mai jos, alătura şi lângă baldachin este scaunul preşedinţial, pe care îl ocupă *Nicolici Miron*, cel mai bătrân dintre episcopi în ordinea sfinţirii, care prezidează congresul. Înaintea sa în semicerc sunt şase fotolii de catifea pe seama episcopilor. La stânga dela estrada comisarului regesc sunt locurile rezervate pentru comisiunea congresuală permanentă.

Galeria este tixită de dame elegante din în Ita societate sârbească.

La 10 fix, episcopul Nicolici Miron salută pe cei adunaţi şi deieagă o comisie care să invite pe comisarul regesc.

Câteva minute în urmă apare comisarul regesc *Günther Antal* însoţit de ataşatul său *Joanovits Pál*, amândoi înbrăcaţi în haine de gală ungureşti. Episcopii în frunte cu Nicolici îl primeşte la uşă, şi-l conduc la locul destinat. Aici predă ataşatului rescriptul regal de investire a sa, redactat în ungureşte, care îl citeşte. Deputaţii îl ascultă în picioare. Afară compania de onoare a tras o salvă, iar artileria 24 de tunuri.

După citirea rescriptului, care s’a cetit şi în traducere sârbească, comisarul Günther Antal a rostit în ungureşte următoarele:

Preasfinţilor domni Episcopi, reverenşissimi şi onoraţi deputaţi congresuali! În urma prea înaltului rescript regesc, care s’a citit aici, numit fiind de Majestatea Sa prea graţiosul nostru împărat şi rege apostolic, la acest congres de comisar regesc în puterea acestui drept decelar congresul naţional sârbească, convocat pe azi de consistorul mitropolitan, da deschis. Rog pe ataşat să tâlmăcească aceasta în limba sârbească.

Ataşatul a repetat apoi cuvintele acestea în sârbeşte.

După aceasta episcopul *Nikolits* a prezentat omagiile de loialitate din partea congresului.

— Comisarul regesc — a zis *Nikolits* — a deschis congresul în numele Majestăţii Sale, dându-ne o nouă dovadă despre îngrijirea părintească a Majestăţii Sale faţă de totdeauna credinciosul popor sârb. Luăm aceasta cu adâncă recunoştinţă la cunoştinţă şi implorăm cu supunere omagială graţia sa şi de aci înainte pentru credinciosul său popor sârb şi biserica lui. Trăiască Majestatea Sa imperială şi regală Francisc Iosif I, trăiască comisarul regesc *Antoniu Günther* (Jivio însuleşite).

A răspuns apoi comisarul regesc. Întai a mulţumit în numele Majestăţii Sale pentru omagiile congresului, pe cari le va arăta la locul prea înalt. A accentuat apoi cum pe lângă clemenţa regescă în actul acesta al convocării congresului, care să aleagă pe patriarh — se manifestă şi *bunăvoinţa guvernului*, care urmăreşte cu deosebit interes înaintarea culturală şi morală a cetăţenilor ortodoxi, de naţionalitate sârbă. A accentuat apoi, că având în senzul rescriptului regesc, *congresul acesta exclusiv misiunea de a alege pe patriarh, cu alte agende nu se poate ocupa*. Provoacă apoi congresul ca în decurs de

FOIŢA »TRIBUNEI«.

Memoria.

Memoria, ca manifestare a inteligenţei, e facultatea pe care o posedă spiritul de a fixa şi reproduce toate actele trecute în starea de cunoştinţă. Ar fi prin urmare facultatea de a recunoaşte ceiace s’a făcut în cunoştinţă de cauză. Faptele interne îi sunt ca obiect. Nici un gen din fenomenele interne nu e exclus din memorie, căci ne aducem aminte şi de amintirile noastre şi de uitările noastre. E sigur totuşi că nu ne amintim toate faptele vieţii noastre. Care sunt caracterele deci care trebuesc să reunească actele noastre pentru a deveni un obiect real al memoriei? Trebuie să fie trecute. Memoria se adresează la la ceiace s’a ştiut odată, căci ea e facultatea de conservare, care păstrează depozitul cunoştinţelor dobândite.

Memoria mai reţine şi propriile noastre acte, deci dânsa e tradiţiunea propriei noastre vieţi. În ştiinţă trebuesc legate între ele o serie de propoziţiuni, care însă nu se produc fără memorie. De aceea chiar în antichitate, se considerau muzeele ca ficele memoriei. Dar, pentruca actele noastre să se păstreze, trebuie să fie săvârşite în starea de cunoştinţă. Memoria noastră nu se întinde până la naştere; cele dintâi acte ale vieţii, atât de importante pentru desfăşurarea facultăţilor noastre, nu lasă nici o urmă în suflet şi pot fi comparate celor dintâi secole din viaţa omenească

terestră, ilustrată prin mari descoperiri, despre care istoria de abia se ocupă.

Extensiunea memoriei se opreşte la al treilea sau al patrulea an şi, în aceste limite, variază după cultura şi aptitudinile spiritelor. Memoria de odată e şi facultate, şi activitate, şi forţă şi tendinţă. Activitatea memoriei considerată în ea însăşi se manifestă la trei grade succesive, ca acţiune de a se fixa în spirit, ca acţiune de a se reţine sau de a se şti prin suflet şi ca acţiune de a reproduce sufletele în timp şi loc, la momentul potrivit. Aceste sunt funcţiunile memoriei, funcţiuni care şi au calităţile lor proprii.

În determinarea obiectelor în vederea memoriei, e foarte indispensabil concursul imaginaţiei. Un surd reţine fisionomia persoanelor, iar un orb sonul voci.

Memoria mai e conştiinţa actelor noastre trecute. Nu e, o senzaţie continuată dar slăbită, căci nu e un act de gândire, care are pentru obiect un fapt senzibil sau nu şi care poate, prin concursul imaginaţiei, să fie mai vie decât impresiunea.

Din punctul de vedere al materialismului, cum poate materia nervoasă mai întâiu să perceapă, apoi să reproducă cunoştinţele dobândite prin miculele eliminate ale corpului?

Autorii vechi o explicau prin aşă numita *hypothese des traces*.

Memoria e liberă. Fiecare act îşi are cauza sa directă în spirit care-l reproduce.

Putem, după placul nostru, a parcurge ani întregi într’o clipă sau a consacra ore întregi pentru a descrie o clipă; amintirea zilelor de

năcazuri e mai puţin lungă, de obicei, decât aceea a zilelor fericite. Alărnă totuşi de noi de a redă mai durabilă această amintire într’un caz, şi şi de a o scurta în celalalt. Nu se ia în samă ordinea timpului.

Condiţiile memoriei sunt conştiinţa şi timpul care se reunesc în identitatea personală.

Timpul este nedeslipit de memorie şi se poate spune că e amintirea însăşi a actelor noastre care ne dau dela origină noţiunea timpului.

Memoria este conştiinţa sau inconştiinţa la diferite grade. Nu avem totdeauna o cunoştinţă perfectă de situaţia noastră prezentă, cauzalitatea noastră ne scapă atunci şi numim involuntar atunci, tot ceea ce facem fără intenţune şi tot ce ne vine contra voinţei noastre. Adeseori te împaci cu arta uitării, decât cu aceea a amintirii.

Memoria conştientă e mai de seamă pentru viaţa spirituală. Activitatea memoriei este supusă legilor. Legile nu sunt abstracţiuni cari există în afară de fapte, ele sunt expresiunea însăşi a regularităţii faptelor, ele indică că fenomenele aceleiaş ordin, ori cât de distincte ar fi, au ceva comun care stăpâneşte întreaga serie sau se regăseşte în toţi termenii.

Se ştie de ce fenomenele cari se şterg din memorie, revin câte odată după un lung interval. Astfel actele copilăriei se uită de obicei în vârsta matură şi reapar adeseori în bătrâneţe.

În curba vieţii, punctul culminant este depărtat în mod egal de origină şi de sfârşit, însă extremele se ating. Charles Nodier şi spune chiar că, »cel mai dulce privilegiu pe care natura a

trei zile să fixeze termen pentru alegerea patriarhului și despre aceasta să l'avizeze pe calea prezidiului.

După aceasta comisarul regal însoțit de atașatul său, a părăsit sala. Episcopii l-au petrecut până la ușă, iar delegația l-a condus până în apartamentele sale.

In contra limbii ungurești.

După îndepărtarea comisarului regal s'a născut o vie discuție în jurul rescriptului regal.

Dr. Miladinovits (radical) a protestat împotriva limbii ungurești, care se întronează oarecum ca limbă oficială în congres. În biserica națională sârbească limba oficială este cea sârbească și cel mult ca un mijloc de interpretare, un expedient de a te putea înțelege, *admite* limba ungurească. *Vasa Muacevits* nu admite nici aceasta, limba ungurească nu poate câștiga nici ca limbă de interpretare drept de cetățenie în sala congresului. Aceasta, atinge nu numai autonomia bisericească, ci și dreptul *public croat*, pentru că Carlovițul este pe teritoriul Croației. Protestează apoi energic *in contra ingerenței comisarului regal, care vrea să octroyeze el ordinea de zi*. Protestează și împotriva *numirii administratorului*, care este în contra legii bisericii sârbe. *Boldijar Popovici* (radical) zice că protestul n'are loc acum înainte de a se fi fixat ordinea de zi. Propune să se tipărească discursurile comisarului și ale episcopului *Nikolits* și să se împărțească între deputați. Numai în urmă se va putea discuta dacă *Günther a depășit ori nu limitele competenței sale*.

A urmat apoi constituirea. S'a ales de vicepreședinte *Nicolae Giurgevits* de notari *Klicin* și *Cravilovits* radicali, *Solarits* și *Obradovits*, independenți.

La 12 ore, președintele a ridicat ședința. Mâne vor decide definitiv asupra ordinei de zi.

Dineul.

La 1 s'a servit un dineu la palat. Deputații au primit toți invitații, independenții însă nu s'au prezintat pentru că au aflat că se va ridica toast și pentru banul Rauch. Au luat parte comisarul regal *Günther* și atașatul său, episcopii toți, prefectul *Balla Aladar*, brigadierul *Frideric Schneller* și ofițerii companiei de onoare. Comisarul a stat între *Bogdanovits* și brigadierul *Schneller*. În fața lui, un admirabil tablou în ulei, care reprezintă venirea sârbilor în țară la anul 1690. Sub decursul prânzului cântă muzica regimentului 70.

La friptură episcopul *Bogdanovits* a ridicat paharul pentru Majestatea Sa. Toastul a fost ascultat în picioare. Tot *Bogdanovits* a toastat apoi

acordat omului bătrân, e acela de a-și aminti cu o extremă ușurință impresiile copilăriei.

Asociațiile accidentale prin alăturare în timp și în spațiu, explică bizazeria gândurilor care se ivesc în somn în visuri și în conversație. Fiecare știe ce se petrece în adunările unde se vorbește sincer și fără incunjur.

Un cuvânt aduce un incident, o povestire provoacă un altul, fără a mai exista vre-o altă legătură în acest țesut de istorii decât aceea care s'a format în spiritul unui asistent. Cu privire la fum, se va vorbi de originea focului, de proprietățile lumii, de descoperirile astronomiei, de armele moderne, de literatură etc., și fiecare din aceste subiecte va da loc la serii de anecdote asupra moravurilor sălbaticelor, asupra teatrelor și călătoriilor.

Tot astfel se explică incoerența imaginilor în visuri. Dacă, de pildă, în timpul nedormirii, gândește cineva la o persoană care este în Italia, dacă Italia te face să gândești la arcul lui Titus, Titus la evrei și aceștia la Pilat, nu vei găsi nimic surprinzător în aceasta.

Aceeaș lege care vorbește de visuri, vorbește și despre memorie.

Rudo.

pentru *Wekerle* ca șef al guvernului, pentru ministrul de culte *Apponyi* și pentru baronul *Rauch*, banul Croației după aceea întâu sârbește pe urmă ungurește a toastat pentru reprezentantul regelui, ministrul de justiție *Günther*.

Muzica a intonat *»Gotterhalte«* și s'au dat mai multe salve de tun. *Günther* a trebuit să asculte în picioare urgisitul imn. După aceea a vorbit el toastând pentru episcopi și pentru deputații congresuali. El a pornit din idea fundamentală preconizată de Sfântul Stefan: O țară cu o singură limbă este slabă. Sârbii erau cam nedumeriți, cum tocmai el reprezentantul sistemului care vrea tocmai contrarul: o țară cu o limbă, prin urmare slabă, apoteozează aceste memorabile cuvinte. Scopul era însă să vorbească pe placul sârbilor, și aceștia l-au aplaudat, fără îndoială nu pentru ceea ce a spus ci pentru intenția asta.

Hotărîrea partidului radical.

Partidul radical a ținut azi după amiază o consfătuire în care și-a fixat atitudinea viitoare. Hotărîrea aceasta a făcut senzație. A declarat, că în chestia ordinei de zi mulțumește cu un *»protest serbătoresc«*. În urma acestei hotărîri se poate că totuși se va putea ținea alegerea. Asupra persoanei candidatului nu au hotărît nici azi, dar este neîndoios că șansele lui *Bogdanovits* sunt minime și după toate probabilitățile *Zmejanovits* va ieși învingător.

Turcia constituțională.

Elanul de însuflețire a cuprins întreg imperiul. Demonstrațiile entusiaste nu mai conțin. Prisonerii politici ieșiți din închisori sunt întimpinați cu urale și sărbătoriți. Se pare că și în desfășurarea sa din viitor viața constituțională nu va fi împiedecată de tulburări. Numai la Salonic a fost ieri vărsare de sânge, executându-se șapte ofițeri trădători, cari făcuseră camarilei servicii de spionaj.

Puterile europene sunt de acord să lase Turcia în voia ei. »Omul bolnav« trecut la nouă viață dă dovezi de o vâjșoșie uimitoare. Bulgaria își vede interesele primejduite mai de aproape. Ziarele bulgare scriu că toate nădejile legate de alipirea Macedoniei li-s'au zădărnicit. Opinia publică patriotică din Turcia, care acum a ajuns stăpânitoare și e alimentată de propaganda turcilor tineri, nu va suferi sfâșierea teritoriului turcesc și va respinge orice amestec din afară, ce ar viola independența absolută a împărăției. Poliția franceză de reformă într'un loc a și fost alungată, iar la *Ueskueb* au somat poliția străină să se depărteze, fiind dejă de prisos.

Astfel se pare că toate planurile puterilor europene au fost nimicite prin o trăsătură de șac. Cel puțin deocamdată sunt în neputință de a se încumeta la orice amestec.

Iată telegramele mai recente:

Amnestia.

Constantinople. Vre-o 1000 de studenți medicali au aranjat un meeting. Deși însuflețirea a fost la culme, n'au obvenit tulburări. Turcii tineri au lansat, au manifestat stătuind populația să păstreze ordinea. În moșea *Sofia* s'a celebrat o slujbă dumnezeiască de mulțumire. Azi s'a publicat oficial amnestierea condamnaților politici și s'a șters cenzura telegramelor.

Atitudinea armenilor.

Berlin. — Ziarului *»Voss. Ztg.«* l-se telegrafiază din Constantinople: Comitetul revoluționar al armenilor pretinde garanții solide pentru respectarea regimului constituțional în viitor, declarând că armenii aderă neclintii la deciziunile congresului ținut la Paris în 1907, în care congres erau reprezentate toate comitetele revoluționare din Imperiul otoman. Fiindcă organizația armenilor nu are încredere în sultanul *Abdul Hamid*, pretinde, conform unei pretențiuni formulate în acel congres, să abdice, căci în caz contrar va continua lupta sub toate împrejurările până când sultanul nu va satisface desideratele tuturor popoarelor.

Vorbirea sultanului.

Constantinople. — Ziarele turcești abia azi dau în vileag următorul incident: Alături pe la miezul nopții sultanul s'a arătat poporului ce se aglomerase înaintea chioscului *Ildiz*. Singur a deschis fereastra și l-a întrebat pe demonstranți, că ce vor. Din mulțime s'a desprins atunci un glas zicând:

— Nu dorim altceva decât să Te vedem tot săștos *Măria Ta*. De 32 de ani ți-au ascuns fața de noi vre-o câțiva trădători. Eram foarte dornici să te vedem *Măria Ta*. Îți mulțumim de mil de ori, c'ai binevoit să te arăți *Măria Ta*. Să trăiască *Padișahul*!

Sultanul a răspuns atunci cu vorbirea următoare:

— Copii mei! Fiți pe pace! De la sulrea mea pe tron am lucrat înfoldeana numai pentru bunăstarea și fericirea împărăției. Dorința mea cea mai fierbinte este, ca supușii mei, cari îmi sunt atât de aproape ca niște copii ai mei, să fie fericiți. Dumnezeu îmi este martor. De azi înainte viitorul vi e asigurat. Voi munci împreună cu voi. Să trăiți de a-i înainte liberi, cași când ați fi frați. Credința și recunoștința voastră îmi servește spre mare mângâiere. Iar acum mergeți acasă și vă odihniți!

Mulțimea s'a retras în ordine aclamând pe sultanul.

Bulgaria și noua situație.

Berlin. Din orașele *Adrianopolis*, *Sereth*, *Monastir* și *Ueskueb* se vestește mare însuflețire. Ziarele bulgare scriind articole despre constituția turcească, recunosc că prin reactivarea ei Bulgaria și-a pierdut toate speranțele de a mai alipi vre-odată Macedonia la Bulgaria.

Bandele se'mprăștie.

Sofia. Emigrații bulgari trimiți din orașele din Macedonia descrieri însuflețite despre era nouă. Bandele bulgare se reimpatriază și sunt salutate chiar și de către turci. Mușii emigrați se pregătesc să întorcă acasă și e nădejde, că rezultatele propagandei grecești și bulgare se vor nimici încurând.

Jandarmăria străină e de prisos.

Ueskueb. Ofițerii garrisonei de aici au declarat ofițerilor de jandarmerie străini, că poliția internațională a devenit de prisos și speră a-l vedea încurând duși din Macedonia.

Sofia. Din *Djumaja* se anunță, că locuitorii de acolo, răpiți de bucuria proclamării constituției, au alungat pe ofițerii francezi ai jandarmeriei de reforme.

Șiretlicul Jildizului.

Belgrad. Aici se acreditează tot mai mult părerea, că evenimentele din Turcia s'au urzit de-a dreptul din *Jildiz*, ca astfel să se paralizzeze niștințele reformatoare ale puterilor europene.

Executarea spionilor.

Salonic. Spionilor vechiului sistem li-s'a nfundat de-a binele. Fără excepție sunt condamnați la moarte. Ofițerii condamnați se execută dimineața la marginea orașului. Eri s'au executat patru, azi șapte ofițeri trădători. Vre-o câțiva indivizi străini, suspecți, și »nazik«-ul monopolului

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măstru de monumente și pietre de simțiri.

Fabricație proprie din marmură, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură
mănt magazină se află în **Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.**
Căminăria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-U. nr. 21. Telefon 602.**
Filiale: Nagyvár, Nagyboden, Déva și Bánpartak.

de totun de aici, au fost provocați ca în decurs de 24 ore să părăsească orașul.

Hilmi Paşa a îmbrățișat și sărutat pe șeful câșcărilor turcești, Enver Bey, între ovațiile unui public imens adunat în grădina publică a orașului.

Amănunte asupra manifestațiilor din Constantinopol.

Constantinopol. Ieri noapte manifestațiunile au stins punctul culminant. Discursurile patriotice au fost pronunțate în grădini publice, restaurante, cafenele de turci, creștini, ofițeri, funcționari. Toste discursurile terminau cu strigătul de »trăiască Sultanul!« Câți va oratori au atacat pe favoriti.

Ziarul »Sabah« spune că puterile ar trebui să renunțe la acțiunea reformelor, căci Constituțiunea asigură reforme pentru întreg Imperiul.

— Hamdi bei, guvernatorul din Pera, a fost numit ministru al poliției.

— Comunațiunea cu Pera și Galata se făcea în liniște azi dimineață, dar la Stambul agitațiunea e în mare, meșterii, procesionii au avut loc. Deputațiuni au fost trimise Porței.

Publicarea amnestiei generale și îndepărtarea ministrului marinei au avut de efect o potolire a spiritelor contra camarilei dela Yıldiz Kiosc.

Situațiunea ar putea deveni gravă dacă potolirea nu s'ar face.

Faptul că sultanul nu s'a arătat poporului ieri, cu ocaziunea manifestațiilor din fața Yıldiz Kioscului, pare a fi contribuit la nemulțumirea poporului.

— Trupele licențiate din al treilea corp de armată au sosit la Scutina la 22 Iulie și au fost repatriate.

— S'a publicat tradeaua privilegiate la alegeri. Străzile Stambulului, mai ales în fața Porței, sunt fixite de mii de oameni cari aclamă cu entuziasm pe marele vizir.

Deștinuții politici nu au fost încă puși în libertate de oarece cenzura îi împiedică, spre a fi puși și ei în libertate.

Manifestațiunile au avut loc contra ziarelor moderate.

Belgrad. Skopština. Șeful partidului progresist, dl Ivanović, a anunțat o interpelare relevând evenimentele serioase din Turcia și întrebând ce atitudine va lua guvernul sârbesc față de acele evenimente importante pentru Serbia și pentru populațiunea războinică din vechia Serbia și Macedonia.

Ministrul de externe a declarat că va răspunde interpelării când ea va fi pusă la ordinea zilei.

Ambasadorii la Sultanul.

Constantinopol. Ambasadorii Austro-Ungariei, Italiei și mai mulți însărcinați de afaceri și ambasadorii și miniștrilor, au făcut vizită Porței primind asigurări că constituțiunea va fi absolut aplicată. Pregătirile pentru alegeri au și început.

Comunicații consulare spun că albanezii au început de ieri să se îmbrășie. La Uekueb, șeful albanezilor a asistat la serbările date cu ocaziunea proclamării constituțiunei.

Din Uekueb vine vestea că creditele pentru poliția secretă a fost anulate, iar aceasta revocată.

Cu ocaziunea grațierii a 70 tineri turci din închisoarea din Salonic, toți ceilalți prizonieri au scăpat, deoarece jandarmii nu erau în număr suficient spre a-i opri.

Dela frați.

Din Bucovina. Alecsandri, jucat de câțiva studenți și oameni ca toți oamenii într'un colț al Bucovinei uitat de români, în mijlocul pădurii de fagi, pe o scenă de câteva scânduri prinse în grabă la un loc: aceasta s'a făcut Duminecă, 19 Iulie st. n., în acei Călinești, unde numele Eminovici amintește locul de unde a pornit Eminescu, s'a făcut cu prilejul celei dintâi petreceri populare a cabinetului de celire »Deșteptarea«, înfățișat anul acesta în Călinești.

O răpede ploaie face pe »actori« să părăsească scena. Apoi mana cerului, în care bunii români, cari sunt de față, printr'un acces de optimism silit, văd și mana pământului, mana viitoare revărsată de cabinetul »Deșteptării«, încetează; diletanții urcă în răși scândurile și țarași invitații, care picură de ploaie, sunt împănate de cei câțiva

preoți, de vre-o doi răzeși, cari n'au uitat, ca atâția alții de-ai lor, cine sunt — de vre-o câțiva învățători, de doamne și domnișoare. Norodul, care și aici, așa de aproape de țara care i și-a lor, grăiește rusește, face roată 'mprejur și dă să pricceapă și el ce se petrece. Și neaslămpărul făcărilor și suratelor, care și aici trebuie să și arate încrețea, e stăpânit de strigătul, — și aceasta bine înțeles în decursul și mijlocul reprezentațiilor, — unul frumos bădică, care, cu un larg gest al mâinii, poruncește și se roagă: »Techo! Slihaite tai divet-se (Tăcere! Ascultați și uitați-vă încoace!). Și adevărat! Ochii norodului răd și fug și el de a valma pentru ca el și cei ai cărturarilor să prindă ce le place: harța Rizeșului Harță, chipul zgolbiu al Mărlucii.

Așa dară, »Harță Reteșul«, ploaie, »Slihaite tai divet-se«, în mijlocul pădurii care 'n zilele ei se cutremură de mută tăcere, în mijlocul acestor viteză ai neamului românesc... Ce îndrăsnesc, ce amenințări scânteie și fulgeră în umbrele înserării tricolorului de pe pieptul câtorva studenți »J. niment«.

»Neamul Românesc«.

Alex. Moraria.

Din străinătate.

Intrevederea lui Fallières cu țarul Nicolae. La Reval, orașul maritim rusesc, se petrece de prezent un nou eveniment de însemnătate pentru politica externă. Abia au trecut două luni dela întâlnirea țarului rusesc cu regele Angliei și deja Franța, al treilea factor în viitoarea triplă alianță, grăbește să întreprindă ansamblul scenăriei politice.

Germania simte tot mai mult, cum se stringe în jurul ei cordonul de fier al triplei alianțe în perspectivă.

Evenimentele din Turcia par la adăpost în urma acestei grupări de forțe rivale.

Luptele din Maroc. Corespondentul lui »Morning Post«, Bartlett, care se află acum în Fez, publică o nouă dare de seamă despre o convorbire pe care a avut-o cu Malay Hafid.

Iată părțile mai interesante din acea dare de seamă:

Malay Hafid — scrie Bartlett — e de 34—45 de ani și unul dintre cei mai frumoși bărbați din câți am văzut. Partea de sus a feței lui Hafid seamănă cu a lui Abdul Aziz. Are aceeași frunte frumoasă și aceiași ochi expresivi, din cari strălucește bunătatea și un fel de bucurie aproape copilărească atunci când un lucru îl interesează. Asemănarea se oprește aci. Partea de jos a feței lui Hafid arată o mult mai mare putere și energie. Are nas pronunțat, obraji rotunji, barbă pătrată, buza de sus foarte groasă și mustați și barbă neagră. Culoarea feței e măslinie. Purta îmbrăcămintea obișnuită marocană și eră desculț.

Malay Hafid își exprimă bucuria de a vedea din nou europeni în capitala lui. »Am rugat ambasada din Tanger să trimită consuli aici, dar până acum n'am primit nici un răspuns. Sunt gata să le garantez siguranța atât a lor cât și a tuturor celor ce se pun sub protecția mea. Sunt foarte întristat de șvonurile false ce circulă despre mine în presa europeană.

Doresc foarte mult ca Europa să cunoască adevărul despre mine însumi și despre intențiile mele. N'am de loc simțăminte dușmănoase străinilor cu toate că după cum veți înțelege ușor, trebuie să mă port foarte prevăzător în ce privește opinia publică dominantă. Doresc să deschid țara, să-i dezvolt comerțul, să-i reorganizez finanțele și știu că nu pot izbuti întru aceasta decât cu ajutorul străinilor. Am o deosebită predilecție pentru englezi cari au fost totdeauna prietenii țării mele. Doresc să nu fac nimic ce-ar putea ofența pe francezi; ași dori să întreprin relații amicale cu ei și, de când am fost proclamat sultan în Marakeș, mi-am dat cea mai mare silință să împiedic pe partizanii mei dela atacuri contra armatei franceze în țara Șuia...

Sunt gata să recunosc actele dela Algeciras, desi un mare număr din supușii mei sunt impo-

trivă; dar îmi rezerv dreptul ca, îndată ce țara se va liniști, să convoc o nouă conferință și să pun din nou în dezbateri unele dispozițiuni ale actului. Căci necesitatea multor din prescripțiunile lui va dispăre odată de voi fi întemeiat un guvern puternic; voi lua însă-mi asupra mea protecția vieții și proprietății. Dar sunt gata să mă supun aceluia act până când va veni un timp potrivit pentru o nouă conferință.

Am fost ales în unanimitate — încheie Malay Hafid — de triburile din toată țara, și răspunderea pentru continuarea războiului civil și a turburărilor va fi a Europei, dacă Puterile vor continua a refuza să mă recunoască. Poate că Puterile cred că mă găsește în strâmtoare financiară și de aceea nu pot continua războiul.

Dar eu am pentru toate scopurile mele bani destui și mai mulți oameni decât im trebuie.

Intrevederea Țarului cu președintele Franței. Reval. — Pe la orele 3 p. m. escadra franceză a intrat în rada portului. Saluturile regulamentare au fost schimbate.

Imediat ministrul marinei, dl Dikow, s'a dus pe bordul unui cutter spre a saluta pe dl Fallières în numele țarului.

Președintele republicii franceze, cu suita sa și însoțit de dl Dikow, s'a dus pe bordul yachtului »Standard«.

Țarul a primit pe dl Fallières, strângându-i cordial mâna.

Vizita prezidențială a ținut 10 minute.

Puțin în urmă, țarul cu miniștrii săi și cu suita s'a dus pe bordul vasului »Verité«, unde țarul a stat o oră.

În acest timp d-nii Iswolski și Pichon, miniștri de externe, confereau.

Dela băile sărate din Ocna-Sibiului.

Majoritatea oaspeților și în astan — ca de regulă și prin alte locuri — o fac reprezentanți de ai »poporului ales«. Asta o observă străinul dacă nu din trăsăturile tipice din nutra, apoi de bună seamă din conversația lor șgomotoasă, din imbulzeala lor nesuferită și din tărăboiul de sinagogă, ce-l fac cu multă obrăznicie în parc și în scaldă. Am observat și mulți români, unii chiar din familii bune, mânați aci parte căutarea sănătății, parte pentru distracție.

Dacă e să judecăm însă grija ce o pune administrația băilor ca și locul acesta să devină un calduș cald al »ideii«, atunci trebuie să compătimim pe acei românași, cari cu bani scumpi românești înghit găluștele pregătite din aluatul nedospit al șovinismului nebun. Căci ascultați, mă rog:

La casă se vorbește numai ungurește, inscripțiile românești din parc și din scaldă lipsesc cu desăvârșire (s'ar putea înneca »românii« din regat, dacă n'ar vorbi — nemțește!), controlorii-pierdevară de pe la colțurile cabinelor cât și femeile de serviciu sunt tot unguri și unguroaice din Ocna, un oraș cu majoritate românească de locuitori. Căpătuiala de stat. Iar ca pupăză pe colac, pentruca »scopul« să fie ajuns la perfecție, administrația aranjază în fiecare Sâmbătă câte o petrecere cu dans cu caracter exclusiv »patriotic«. Am informația, că s'au dus la atari petreceri și români, cari în loc să pretindă să se ia cel puțin un joc românesc în ordinea de dans, au jucat până în zori ciardașul și, vezi doamne, și ceva boston, bine înțeles alătura de distinșii fi ai lui Israel. Nădăjduesc însă, că frații, în cari mai este un pic de simț de demnitate națională, sau nu se vor mai duce acolo, sau — ducându-se — vor înzista să se dea petrecerii un caracter etnic corespunzător oaspeților. Căci a sosit vremea, să ne impunem limba și obiceiurile noastre ori unde am fi, altminteri ne-ar cuprinde o apatie, prin care în sine ne cântăm prohodul de îngropăciane.

De încheiere mai amintesc, că banda țigănească, care de altminteri cântă bine românește, are marșrută din partea administrației, să cânte în parcul acestei mai nouă pepiniere de maghiarizare oricum, chiar și chinezește numai românește nu. Vă puteți dară închipui, ce »distracție« splendidă au românii, cari sunt oaspeți stabili la băile din Ocna și cei cari zilnic vin din Sibiu! Singurul folos, ce-l avem e, că românii

din Ocna de jos dau cvartire bine plătită; asta însă din necesitate, căci dacă ar locui în jurul băilor Zulu-Kaferi, administrația precută, cum e, cu siguranță ar îndruma oaspeții la aceia. — Deocamdată atâta! X.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 29 Iulie n. 1908.

— Prigoniri caraghioase. Avem un nou proces de presă de astădată de o ciudată specie pus în prespectivă.

În ziua de 13 Mai am primit unul din numărurile orânde, cu cari din mila guvernului suntem năpăstuiți, cu scopul de a-l insera conform legii în ziarul nostru. Sosind însă prea târziu la o oră, când ziarul e aproape gata, verdictul nu a putut fi reprodus în numărul din același zi, ci în cel de a doua zi. Așa a fost desjuns pentru di procuror. Dânsul ne-a făcut proces sub pretextul, că nu am fost următorii legii care cere publicarea imediată a verdictului, deși numărul de la 15 Mai ne era martor pentru asta.

Azi, șeful administrației, un redactor și paginatorul ziarului nostru au fost ascultați la tribunal pentru a se constata dacă într'adevăr verdictul nu s'a putut publica decât a doua-zi după soarea lui. Apărarea a fost reprezentată cu energie de di avocat dr. Iustin Marșlev.

Ascultarea nu a fost decât un lung șir de întrebări anoste și fără rost asupra orelor când se dau manuscrisele la zăruit, când se încheie partea redacțională și când se pune ziarul supț tipar. Două ceasuri ei au fost ascultați despre cele mai neînsemnate amănunte ale tehnicii ziarului nostru dovedind di procuror și judecătorii că ei cari sunt chemați de a judeca în această materie sunt de o nevinovăție candidă.

La urmă, neîncrezător mai mult în priceperea sa decât în adevărul depozitiilor, di procuror a cerut și obținut ca un >specialist< să fie ascultat în această afacere.

Cum se va termina afacerea nu știm, domnului procuror, vedem că, nu i lipsește bunăvoința de a ne face miseri. dar atâta totuși nu e destul, se recere să și știe cum să se pue la cale.

— Prizonieri politici din Bosnia în Arad. Înainte cu vre-o câteva săptămâni au fost aduși din Bosnia și internați în cazarmatele din Arad, șapte nenorociți prizonieri politici din Bosnia, osândiți fiecare pe mai mulți ani de tribunalul militar de acolo. Între ei se află și un preot, colaborator al ziarului din Banjaluca >Otacibina<, un funcționar de poștă și alți locuitori distinși din Banjaluca.

Martiriul acesta neomenos, care își amintește pe cel al lui Silviu Pellico, a atras asupra nenorociților bosniaci toate simpatiile publicului din Arad, care a aflat întâi din >Aradi Közlöny< despre oaspeții cazarmatelor mucegăite din fortăreața Aradului. Se pare însă că se va porni o întregă mișcare în favorul nenorociților prizonieri.

În ședința de ieri a municipiului Arad a rostit dr. Nemes Zsigmond o caldă apărare în favoarea bosniacilor, cerând ca municipiul să inițieze o acțiune în favorul lor. Municipiul a aprobat sgomotos propunerea lui Nemes izbucnind în violente întrepreri la adresa tirăniei austriace. Amintim în treacăt că cu o zi mai înainte tribunalul din Arad osândise pe doi socialiști la câte 1/2 și 1 an temniță ordinară. Ar fi fost și mai frumos dacă onorații consilieri

mai lăsau ceva din indignarea lor și pentru tirănia ungurească.

— Slovaci și congresul dela Praga. După cum am anunțat la timpul său, slovacii n'au participat la congresul tuturor slavilor ținut nu de mult la Praga, partidul național slovac însă a trimis o declarațiune de aderență, în care se lămurește atitudinea slovacilor. Slovaci se declară solidari cu ideea înfrățirii culturale a tuturor seminișilor slave. Au primit cu multă simpatie vestea, că între seminișii singuratici au încetat dușmăniile, așa între ruși și poloni, între sârbi și croați. Slovaci n'au trimis reprezentanți la congres din motive politice. Guvernul ar fi uzat de acest pretext de noi prigoniri.

— Cununie. Di Pavel Bogoevicu, candidatul de preoție, și di-ra Maria Șandru, anunțăm cununia lor ce se va serbi Duminică în 9 August n. la 11 ore a. m. în biserică gr.-or. română din Borlovenii vechi.

— Sârbi ne fac procese! Cetim li >Tel. Rom.< După procesul intentat din partea sârbilor pentru mânăstirea Hodoș-Bodrog, avem să înregistrăm alte două procese ce ni-s'au intentat din partea lor, și anume, unul pentru comuna Brestovaș și altul pentru comuna Nadăș, ambele în Banat. Se cere împărțirea averii bisericesti între sârbi și români, cu toate că în nici una din aceste comune nu se mai află nici un sârb. Procesul e intentat pe motivul, că oarecândva aceste comune au fost sârbești. Din motive de formă, sârbi au fost respinși cu cererile lor. Vor trebui se înceapă procesele de nou.

— Rezistența soldatului român. Dintre toți ostașii armatei austro-ungare s'a constatat și dovedit de nenumărate ori că soldatul român duce mai mult decât oricare la tăvăleală, cum se zice. S'a văzut cum după zile de grele trude și marșuri oboseitoare seara ostașii români, puneau pe ofițeri în uimire jucând la sunetele vioarei cutărui soldat țigan, hore și sârbe, frământând cu sete pământul, pe când ceilalți soldați picau de oboseală. Aceeșă virtute a rezistenței fizice până la extrem s'a constatat și în armata română. Iată o nouă dovadă, constatată deunăzi.

În luna Iunie, întorcându-se de la o manevră militară din Dadilov (lângă București) di colonel Panaitescu, comandantul batalionului de căi ferate a voit să încerce puterea de rezistență a ostașilor. După o zi întregă de marșuri și exerciții, batalionul sosi la Jilava. Colonelul organizează atunci un concurs de iuteală între această localitate și București (cimitirul Belu) deci o distanță de 8 km. 500 de metri.

Concurenții au parcurs această distanță fără nici un accident, variind dela 55 de minute și 1 ceas 12 minute.

Clasarea concurenților nu a fost făcut decât două zile după cursă, după ce o vizită medicală a îngăduit de-a se constata starea lor. Toți să găseau într'o excelentă sănătate.

— Spărgători mucaliți. Umorul și Gemütlichkeit ul nemțesc face progrese și la onorabila branșă a spărgătorilor. Un ilătr negustor din Berlin se lasurase luând o fată din localitatea sa Ebersdorf și fericit își aducea înătra nevastă acasă pentru a-și face gospodăria. Când înătra pereche sosi dela gară, găsi ușa încununată cu verdeață și dintre flori și frunze îl binevenea o inscripție frumoasă: >Domnul să vă binecuvinte!< Dar când intrară în casă găsiră toată locuința vânzolită și jefuită de spărgători cari ducând tot ce găsiră de preț, avuseră umorul de a-le pregăti această primire.

Experanțiștii în Bulgaria. La Șumla, în Bulgaria, s'a deschis congresul esperanțist, la care iau parte și delegați ai experanțiștilor români.

La Șumla s'a făcut o prea cordială și frumoasă primire delegaților români. La cuvântările în Esperanto ale dlor Harolambov, președinte-le ligii esperanțiste din Bulgaria și locot. Silvestriev, a răspuns din partea delegaților români di dr. Roblu, inițiatorul mișcării esperanțiste din România și președintele grupului român care a luat parte la congres.

— Congresul internațional al medicilor la Abbazia. Din 28 până în 30 Septembrie a. c. se va ținea la Abbazia congresul internațional al medicilor. Se vor discuta metodele de tratament, ce se aplică la boalele de plămâni în sanatoriu. Preșidenți vor fi medicii: Kirchner din Berlin, Alberto Robin din Paris, Sir Weiler din Londra, Winternitz și Dalmer din Viena. Vor conferența: Albrecht Robin, despre infuența climii maritime asupra bolnavilor de plămâni, Sadoveanu, profesor în Constanța, despre injecțiunile cu apă de mare. Vor mai citi conferențe medicii: Bassenge din Berlin, Kirchner din Berlin și Fodor din Abbazia. Din prilejul congresului se va aranja o expoziție de aparate medicale și medicamente pentru tratamentele boalelor de plămâni.

— Cea mai înaltă casă din lume. Fără îndoială că cea mai înaltă casă din lume va fi aceea care se construiește acum la New York, căci va avea nu mai puțin de 280 metri înălțime.

Casa se construiește pentru societatea Equitable Life, și va avea numai puțin de 62 de etaje. Construcția principală va avea 34 de etaje, și înălțimea sa va fi de 148 de metri. Peste această clădire, se va ridica un turn pătrat de 28 de etaje de 132 de metri.

Arhitectura va fi în stil Renaissance, și decorația va fi foarte îngrijită.

Construirea acestei case va costa 50 de milioane de lei.

— Un vas — sanatoriu. Se anunță din Londra că o firmă engleză construiește acum un vas, care ar fi aranjat întocmai ca un sanatoriu și înzestrat cu toate instalațiile moderne ale acestor fel de instituții. Vasul acesta, care va costa două milioane de franci, va fi destinat îndeosebi pentru vindecarea boalelor nervoase. Va avea tot felul de băi, odăi pentru bolnavi, săli pentru exerciții gimnastice, o sală de concert, un teatru și un mare salon. Vasul va putea lua 200 de pasageri și va staționa de regulă în fața Abaziei, de unde când vremea va fi liniștită va face excursii în Mediterană. Două medici vor fi în permanență pe bord.

— Act de mulțămire. Ni se cere publicarea următorului act de mulțămire: În urma rugărilor mele lansate în >Tribuna< nr. 110 a. c. au binevoit a mă sprijini pe examen următorii domni: Augustin Beleş (Șimand) 5 coroane, Dr. Lazar Popovici (Viena) 5 coroane, prin O. adm. >Tribuna<, Victor Boibaș oberleif (Losoncz) 2 cor., dnul Aureliu S. Micu ml-a colectat suma de 4 cor. dela Alexandru Paplu, v.-prof. 1 cor., Laurențiu Nicosară, preot 1 cor., Filon Roman. Inv. (Seuila de câmp) 1 cor., Aurel S. Micu învățător (Bistra) 1 cor., cari domni primescă pe această cale cea mai adâncă mulțămire. Bunul Dumnezeu să-le răsplătească însuși și înalt! Săturău, Iulie 1908. — Cu profundă stimă: Petru Vârșăndan, student.

— Miss Clara Clemens. Fieca lui Mark Twain, e o foarte talentată cântăreață. Ea e însă o victimă a celebrității tatălui ei. De câteori anunță în Londra că va cânta, lumea vine ca să vadă pe fiica lui Mark Twain, iar nu pe cântăreața de talent. Din această cauză ea e amenințată să nu-și poată face niciodată o reputație personală, din cauza covârșitoarei celebrități a tatălui ei.

— În Crockmacrive, Irlanda, s'a format o societate compusă cam din 1.000 de însi, a căror țintă este renanșarea de bună voie la toate bucuriile acestui lumi. Conducătorul acestei mișcări e Edward Cooney, care a început mișcarea aceasta acum cinci ani de zile, de atunci are în toate părțile lumii aderenți cari se numesc Cooneyiți. Bărbații îndeplinesc lucrările gospodărești mai grele ale comunității, iar femeile pe cele mai ușoare. Primirea în comunitate se face printr'o

botezare în apele publice. Acum se văd adeseori botezuri de acestea în râurile din apropiere de locul unde e secta. Membrii sectei trebuie să trăiască în sărăcie, tot ce trece peste strictul necesar al vieții e împărțit la săraci.

— Isprava unui ventrilloc. Ventrillocii duc ei adesea hazuri mari cu meșteșugul lor, când știu să l întrebuințeze bine; uneori au succese și mulți dintre ei au ajuns să trăiască bine de pe urma acestor »meserii«, care adeseori incurcă nespuse de mult pe naivi. Căzul de mai jos încă arată că »talentul« asta de ventrilloc poate pricini în unele cazuri buclucuri serioase.

Iată de exemplu, pățania unui negru din Quesnowa.

Eră în orașul asta o înmormântare și negrul se luă și el după convoiul funebru. Când lumea ajunse în cimier și groparii dederă să scoboare sicriul cu mortul în groapă — toți negri cari urmau convoiul fură cuprinși de o groază nespuse de mare, făcându-se din negri, ce erau galbeni ca ceapa. Ce eră? O voce groasă, ce părea că lese din cosciug, zicea: »Băgați de seamă, băieți, încet-încet de tot«.

Din galbeni ce se făcură, negri învinețiră de groază.

Dar glasul funebru urmă:

— »Băgați de seamă, măgarilor, să nu mă faceți să cad greu; o să-mi rupeți șira spinării, vaci încălțate ce sunteți«.

Negrii, cuprinși de spaimă cumplită nu mai ținură seamă de cosciug care se rostogoli cu vuet în groapă. El o luară cu toții la fugă, care încotro.

Și în urmă, cine credeți că rămăsese, făcând haz mare de cele petrecute? Eră negrul Iohn Samson, care făcea pe ventrilloc și pe care poliția l arestat, dându-i două zile omnia apă, ca să-l iașă »dracii« din burtă.

— Cel mai nou motiv de divorț. În statul Georgia (America de Nord) a fost prezentat parlamentului un proiect de lege, în virtutea căruia sunt declarate nule toate căsătoriile, când bărbatul a fost tras în cursă de femeia cu care s'a căsătorit prin întrebuințarea din partea acestei femei a fel de fel de mijloace care o făceau frumoasă și ademenitoare.

Printre aceste mijloace de împodobire a femeii și, deci, de atragere în cursă a bărbatului, sunt înșirate: unsori, pudră, parfumuri, dinți falși, păr fals, rufe frumoase, vată pentru rotunjirea formelor trupului, clorapi cu găurele, bluze decoltate, etc. în sfârșit tot ce contribuie pentru a face pe o femeie mai frumoasă decum e.

Autorul proiectului, Georg Elenn, în sprijinul acestuia, a declarat că trebuie pus odată capăt deziluziei ce răsare adesea după căsătorie, când soțul descoperă că părul nevestei sale e pe jumătate fals, că dinții ei sunt de asemenea falși, iar fața ei e vopsită și pudrată. După părerea deputatului care a prezentat proiectul, căsătoriile contractate în condițiile de mai sus trebuie să fie anulate ca și contractele încheiate pe date falșe.

Negreșit că femeile din Georgia s'au înfuriat grozav și acum caută să zădărnicească prin toate mijloacele votarea proiectului de lege.

— Prin efectul miraculos al cremel »Aranka de Mintschek«, orice damă se face frumoasă ca'n basme. Prețul unui borcan 1 coroană, borcan mai mare în culoare roză 2 coroane. Săpun »Aranka« 70 fileri apă de sălăt »Aranka« 1 cor., pudră »Aranka« 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr »Aranka«. 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încărunțește părul să folosească regeneratoarea de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chimic Mintsek Géza. Kecskemétt.

Felurimi.

Femeile-medici în Anglia. Numărul femeilor-medici din Anglia e de 750; peste 400 dintre ele și-au făcut cursurile la facultatea de medicină din Londra. În 1895 nu erau decât 200 de doctorese.

Numărul femeilor cari studiază azi medicina în Londra e de 169.

Multe dintre femeile doctori cari au depus cu mare succes examenele și unele au obținut și medalii de aur, au obținut posturile de asistente

și medici primari la spitale. De asemenea la poște, la spitale comunale de nebuni, la școli, numărul medicilor femei sporește din an în an.

În Londra, un spital de femei cu 60 de paturi e condus numai de femei. Astfel se află și în alte orașe.

În India, femeile-doctori sunt foarte apreciate; femeile indigene nu le consultă decât pe ele.

La spitalele și policlinicile misionare din China, Persia, Africa și alte țări se află o mulțime de femei-doctori.

Concert, petreceri.

Reuniunea de cântări și cântări din Oravița-română invită la producțiunea, ce o va aranja Duminece, la 20 Iulie (2 August) sf. Prof. Ilie 1908 în grădina de tir din Oravița-montană, sub conducerea dlui Carol Lazăr, învățător. — Începutul la orele 8 și jumătate seara. Comitetul Reuniunii. — Program: I. 1. * * »Domnul Tudor«, cor bărbătesc cu soli: dnul Gh. Pipelca. 2. Vidu »Negruța«, cor mixt. 3. Porumbescu: »Iarna«, cor bărbătesc cu soli: dnul Gh. Pipelca. 4. Vidu: »Peste deal«, cor mixt. II. »Țiganul la țig«. Dialog comic de E. Suciu, predat de domni C. Lazăr și Octavian Iiu. III. »Obrăznicia slugilor«. Comedie în 1 act de D. Dimitrescu. — După producțiune joc.

Tinerimea română din Clujdu și jur invită la producțiunea declamatorică teatrală, ce se va țineă Duminecă, în 2 August n. (sf. Proroc Ilie), în școala română din Clujdu. Prețul de intrare de persoană 1 coroană, pentru țarași 30 fileri. Începutul la 6 ore seara. Venitul curat este destinat pentru înființarea bibliotecă a agenturii despărțământului Blaj al »Asociațiunii«. Comitetul aranjator.

Economie.

Constituirea institutului de credit și economii »Vulturul« în Tășnad. Ni-se scrie: În 23 l. c. s'a ținut adunarea constituantă a institutului de credit și economii »Vulturul« în Tășnad, sub președinția dlui dr. Coriolan Steer. Adunarea a decretat înființarea institutului cu un capital de 100.000 cor. S'au ales apoi în direcțiune: d-nii Andrei Cosma, directorul executiv al »Silvaniei«, Samuil Ciceronescu, comptabilul fondurilor diecezane din Oradea-mare, dr. Ștefan C. Pop, avocat și deputat în Arad, dr. Coriolan Steer, avocat în Tășnad, Grigore Pop, protopop în Unimet, Vasiliu Mureșan, preot în Seuca, Vasiliu Hoblea, preot în Cig, Iosif Cosmușă, învățător în Santău și Ioan Lobonțu, preot în Sărvad. Iar în comitetul de supraveghere: d-nii Demetriu Corolan, protopop în Santău, Nicolau Muntin, secretarul »Silvaniei« Șimleu, Vasile Păcaș, preot în Hotoan, dr. Ioan Sacla, avocat în Zălau, și Ludovic Bardossy, mare proprietar Pișcolt.

După adunare care a decurs cu mult entuziasm, acționarii s'au întrunit la un banchet, unde au serbătorit îndeosebi pe dl Coriolan Steer, care are mai ales meritul că s'a ridicat și în acele părți marginase românești, o cetățue a intereselor românești din toate vremurile.

Fondări noue și urcări de capital în sem. I. 1908.

După o statistică publicată de »Magyar Pénzügy«, în prima jumătate a anului curent s'au înființat institute de bani nouă în capitală 5 cu cap. de cor. 1,265.000— și în provincie 37, cu capital de cor. 4.603.000 între acestea din urmă 37 institute nouă de bani sunt înșirate și următoarele 6 românești:

»Crișana« din Brad, cu capital de cor. 200.000.
»Drăganul« din Beluș, cu cap. de cor. 200.000.

»Lunca« din Borogșineu, cu cap. de cor. 100.000.
»Orientul« din Dobru, cu capital de cor. 53.000.
»Șecășana« din Ludoșul-mare cu cap. de cor. 30.000.
și »Ucea-mare« din Ucea de sus cu capital de cor. 20.000.

Urcări de capital au avut loc în sem. I. 1908 în capitală la un institut și în provincie la 82 institute, între cari se află și următoarele 7 institute românești:

»Ardeleana« din Orăștie, cu capital urcat dela cor. 500.000 la cor. 1.000.000.

»Armonia« din Cincul-mare, cu capital urcat dela cor. 50.000 la cor. 100.000.

»Câmpesana« din Mociu, cu capital urcat dela cor. 50.000 la 100.000.

»Coroana« din Timișoara, cu capital urcat dela cor. 70.000 la cor. 100.000.

»Murășanul« din Maria-Radna, cu cap. urcat dela cor. 80.000 la cor. 150.000.

»Târnaviana« din Sighișoara, cu capital urcat dela cor. 60.000 la cor. 200.000.

»Țibleşana« din Kikiján, cu cap. urcat dela cor. 50.000 la 100.000.

Suma totală a acestor urcări de capital se cifrează cu cor. 890.000.

Sub liquidare au ajuns în sem. I, 1908 cu totul 8 institute de bani, dintre cari 4 din capitală și 4 din provincie.

Budapesta, 29 Iulie 1908.

INCHEEREA la 1 ORA și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22-76—22-77
Secară pe Oct.	19-26—19-28
Ovăș pe Oct.	14-58—14-60
Cucuruz pe Maiu 1908	15-16—15-18

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa — — — —	23 K. 60—24 K. 40
Din comitatul Albei — — — —	» — — — — » — — — —
De Pesta — — — —	23 » 60—24 » 30
Bănățenesc — — — —	23 » 60—24 » 40
De Bacica — — — —	23 » 60—24 » 30
Săcară — — — —	19 » 50—19 » 70
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 » 30—14 » 60
» de cvalitatea II.	14 » 90—15 » 30
Ovăș de » I.	16 » 70—16 » 90
» » II.	16 » 10—16 » 50
Cucuruz vechiu — — — —	» — — — — » — — — —
» nou — — — —	15 » 40—15 » 60

BIBLIOGRAFIE.

— »Iobăgia«, volumul I din cartea dlui Ioan Russu-Șirlianul a apărut, conținând istoria iobăgiei până la finea secolului XV. Volumul se extinde peste 400 de pagini, octav mare, având următorul sumar: I. Subviziri, II. Ștefan cel sfânt, III. Regii din familia lui Arpad, IV. Oligarhia, V. Bala de aur, VI. Orașe și comitate, VII. Dinastiile străine și oligarhi, VIII. Cneșii și volvozii români, IX. Întâta răscoală țărănească, X. Uneltrile oligarhilor, XI. Influența husiților, XII. Ioan Corvinul, XIII. Matei Corvinul, XIV. Decadența, XV. Închelar.

Se poate procura dela administrația »Tribunei«. Prețul unui exemplar 3 coroane, ediție de lux 5 cor. plus 30 fileri porto.

Pomelnic pentru pomenirea viilor și morților, la liturgii și parastase, legat în pânză 50 fil., în hârtie 30 fil. Se află de vânzare la »Tipografia diecezană« și la »Tribuna« în Arad.

Poșta Administrației.

G. Olde preot, Ferendis. »Mijlocitorul« a apărut la tipografia diecezană din Arad, dar a încetat.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichiu.

Licitațiune minuendă.

In urma încuviințării Ven. Conzistor de dttó 28 Iunie (11 Iulie) a. c. Nr. 4291/1908 să publică licitațiune minuendă pentru edificarea unei sale de învățământ din comuna Șiștaroveți ppiatul Lipova.

Terminul de licitațiune să desige pe Duminică în 20 Iulie st. v. (2 August st. n) a. c. la 2 oare p. m. în localul sŃtei biserici.

Prețul de exclamare 3815 cor. 14 fil. Comuna bis. are să dea întreprinzătorului — conform proiectului de spese — cărămidă, peatră și năsipul necesar.

Doritorii de a licita au să depună în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile vadiu de 10% dela prețul de exclamare.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a primi pe acel reflectant în care va avea mai multă încredere.

Planul de zidire și proiectul de spese se poate vedea la oficiul parohial din loc.

Reflectanții nu pot pretinde diurne ori spese de călătorie pentru prezentare și participare la licitațiune.

Dat din ședința com. paroh. din Șiștaroveți, ținută în 13/26 Iulie 1908

Comitetul parohial.

Magyar Elelmiszer-szállító Részvénytársaság nyilvános hűtő- és fagyasztó raktárháza.

(Depozitul public frigorifer al societății ungare pentru furnisarea alimentelor.)

Budapesta, IX., în strada Tóth-Kálmán nr. 8—10.

Telegrame: Consumus Budapest. Telefon: 25—02. Biroul central: V., Nagykorona-ut 17.

Atragem atențiunea oa. public asupra marelui nostru depozit frigorifer (având încăperea de 600 vagoane de mărfuri) construit după toate cuceririle tehnicei moderne în care se păstrează tot felul de alimente precum carne proaspătă, untură, slănină, paseri tăiate, ouă, pește, iore, conserve, vânat, unt, lapte, caș, miere, poame proaspete, bere, vin, must etc., apoi răsad de plante, flori, blanuri și lânării, covoare etc.

Toată să păstrează timp mai îndelungat și neschimbate. Lichidăm și avansuri cu condiții moderate pentru fiecare marfă.

Frigoriforele noastre au o situație favorabilă prin faptul că sunt așezate lângă gară și sunt legate prin o linie de șin cu gara de mărfuri de pe malul Dunării și având o situație centrală pot fi atinse ușor din orice parte a orașului.

Mărfurile supuse taxelor vamale și de consumație se pot depune în mod liber, avem apoi avantajii la reexpediții

Fabrica noastră de gheață produce zilnic 500 de măgi metrice de gheață.

Primim transportul mărfurilor depuse la noi și mijlocim desfacerea noastră prin sucursalele noastre din Viena, Berlin, Breslau, și London, adesea tot în regia noastră.

Avem sucursale pentru primirea și clasificarea mărfurilor în provincie, în Arad, Carell-mari, Szentes, Lugoș, Huedin și Kaposvár.

Avem agenți la graniță în Bodenbach, Buchs, Eger I. B. Granica, Halbstadt, Oderberg, Passau Salzburg, S mbach, Tetschen, Lindau.

Pentru lămuriri și informații au a se adresa la **Dirrecțiune.**

Înștiințez pe oa. public că mi-am mutat măcelăria pe Szabadság-tér în edificiul teatrului vechin unde, vind carne proaspătă de porc cu 68 cr. Untură curată cu 68 cr., slămina, cu 68 cr., șunca afumată cu 90 cr. înainte 80 cr. cotlete 90, coaste 72, picioarele cu 60, mațele cu cele mai favorabile prețuri de zi. Mațe și săpun de uscat de casă, varză acră, napi crastaveți și pipărei se pot căpăta în măcelăria lui **Garay Károly**, în Arad pe Szabadságtér.

Gratis! trimit oricui cine se adresează la mine, catalogul de pejur care a apărut de curând despre

Ciasornice de prima calitate și bijuterii, ciasornice bine regulate remon-toir cu 5 conoane 60 fil., un ciasornic de trezrit perfect cu 2 cor. 90 fil

Cadouri mari de sărbătorii!

Győző Brucker Nándor és Társa mălestru de ciasornice.

Győr 75.

Cel mai mare magazin și atelier de reparat biciclete și mașini de cusut din Arad.

Hammer Vilmos

Maestru de electricitate

Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

Pfaff și Singer. Mare asortiment și cel mai ieftin magazin de mașini de cusut **Minerva** cu roată și biciclete Puch și Premier precum și părți constituante de mașini, plăci de gramofone. — Ace de mașină de cusut veritabile englezești. Condiții de plată favorabile. Mare atelier special de reparaturi.

Cele mai bune

bandaje de hermă, de pânfeci, suspensorii, iri-gătoare, injectoare și articole de cauciuc, (gumă), ciorapi de cauciuc se gă-sesc la

Carl Koch

Timișoara (în oraș).

Depozit de toate articolele pentru căutarea bolnavilor.

Jgaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără pentru prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

ANUNȚURI

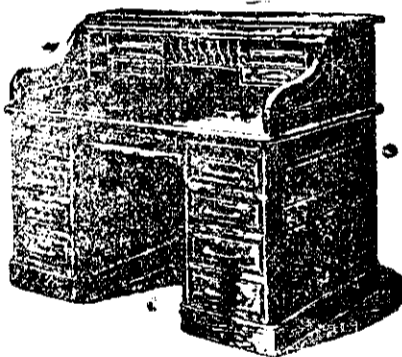
primește administrația «Tribuna» pe lângă prețurile cele mai moderate.

Reclama e sufletul comerțului.

La reparații, adoptări etc. nu vă uitați de

Geamurile duble de reformă ale lui Mayr.

Brevet unguresc nr. 37857, foarte potrivite și încercate de toată lumea. Sunt cele mai simple, bune și ieftine (A nu să confundă cu ghșeurile!) și sunt brevetate în toate în statele mari. Lucrări de construcție de tot felul. Instalații și arangeamente de localuri, magazine, școli și biserici

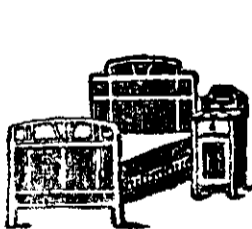

Singurul producător al geamurilor duble de reformă.

Brevet unguresc numărul 37857.

- VICTOR KREMER - tâmplărie cu uzină de aburi.

SIBIU (Hermanstadt, Nagyszeben).

APĂ MINERALĂ PHŌNIX DIN BUZIÁS

IN PRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ** INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic. **Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.** Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratis administrația izvorului:

Dirrecțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.

Mare succes. Invenție nouă.

Dinții susțin sănătatea

căci sub influința lor stau organele mistuirii, cari natural au înfiurire asupra sănătății. Fiindcă sănătatea e mai scumpă tesaur din lume, de aceea vă recomand noua mea invenție, care nu e frază goală ci vă dă o probă sigură

cosmetical de dinți „Hófehér” a lui Nádler

care și cei mai negligeați dinți îi curăță depărtându-le negreala sau gălbineala și îi face albi ca și zăpada

O singură experimentare adevărește, că „Hófehér” e mai bun ca praful, crema și pasta de dinți, că nu e în el praf care să frece, care se pune pe gingei și între dinți și ducând smalțul de pe dinți produce dureri de dinți și de gingei. Nu conține săpun, ca altele.

»Hófehér» e un lichid produs din sucuri de plante pe cale chimică, și are un gust plăcut.

Prețul unei sticle 1 cor. 50 fil, care ajunge 1—2 ani.

Se capătă la:

Nádler Lajos

ARAD, în depozitul din **Andrássy tér 20**,
Locul fabricii: **Varjassy József utca 32**, (casa proprie).

Sub scutul legii și patentat!

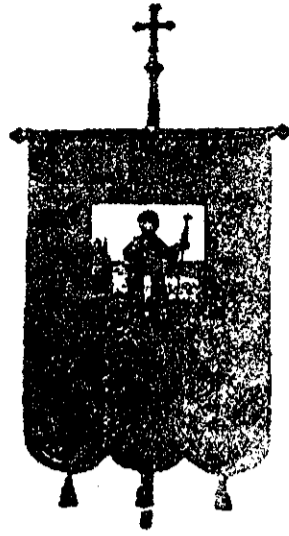
VRANITS & TAUSCH

„La crucea de aur”

în **NEOPLANTA** (Nonsatz (Ujvidek)),
strada **Dunării** (Donan-Gasse).

Recomandă în binevoitoare atențiune a prea onoraților Domni preoți și comune bisericesti magazinul său bogat de recvizite bisericesti, ca

feloane, steaguri, cruci, ripide, candelă, cadelnite, baldahine și icoane sante.

Posdăuș cel mai mare deposit în obiecte bisericesti, și cu prețurile cele mai ieftine

Mare atelier pentru pregătirea de iconostase, tronuri, străni, amvoane, sfesnice dela simple până la cele mai scumpe.

Institut de auritură artistică pentru auritura de iconostase, tronuri, cadre și tot felul de ornamentică bisericască, cu prețurile cele mai avantajoase.

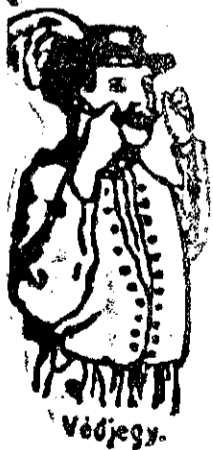
La cerere catalog de prețuri romănești se trimite gratuit.

Grosz Nagy Ferencz,

farma-
cist. :: **Debreczen** :: farmacia ::
«Arany egyszarvu»

Hajdusági
Bajuszpadr.

Védjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi

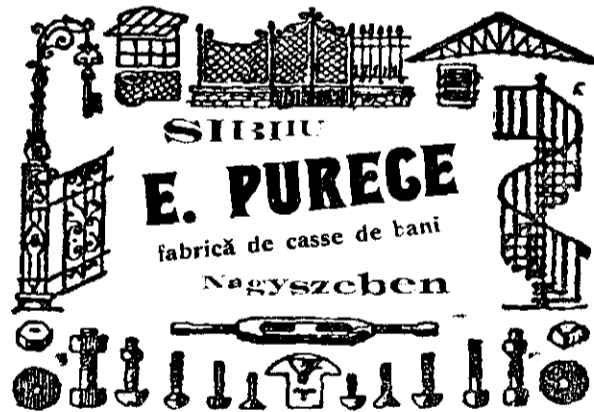
POMADA HAJDUSÁG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte vite și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin postă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT
PENTRU VOPSIREA PARULUI

în culori blond, brunei sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

SIBIU
E. PUREGE
fabrică de casse de bani
Nagyszeben

Recomandă de asemenea practicele (mașini)

● cupatoare de fert ●

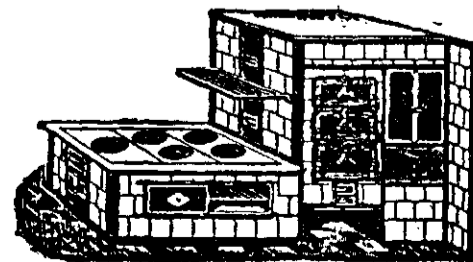
în toate versiunile dela execuția cea mai simplă până la cea mai elegantă.

Atrage atențiunea on. public din localitate și din împrejurime asupra atelierului său de

lăcătușerie, ferărie și construcție care-i cel mai mare din tot Sibiiului

și pe care l-am instalat conform cerințelor moderne și l-am înzestrat cu puteri excelente de muncă! Primesc ori-ce-fel de construcții atingătoare de această branșă, precum:

lucrări de ferărie la clădiri, portaluri, schele și gratii de fer, îngrădiri de fer la coridoare și balcoane, geamlăcuri, uși de fer, îngrădiri de fer, la mormânturi, cișmele și orice lucrări de ferărie și făurie și lucrări de bas-relief.

Trimite gratis și franco deciziuni (proiecte de cheltueli) pentru casse de bani, mașini de fert etc.

Sibiu (Nagyszeben)
Rosenangergasse Nrul 9.

Müller György

prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti
Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bisericesti, acopereminte pentru altar și obiecte pentru biserici de rital ortodox. Tot felul de steaguri bisericesti, articoli de aramă și lemn precum icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru împodobirea bisericilor în execuție frumoasă și după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretensiunilor celor mai gingașe.

Opawski Jozsef

prima fabrică de trăsuri de copii în Ungaria de sud.

TIMȘOARA. — Jozsefváros. Misits utca 2 sz. Hunyadi utca sarok.

Ține în deposit

trăsuri de copii

fabricațiune proprie, dela cele mai simple până la cele mai împodobite cu prețuri favorabile.

Tot așa primește tot felul de reparaturi în bransa aceasta.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă
de Norvegia

fară culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice

este escelentă

Spiritul Reuma

Încercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

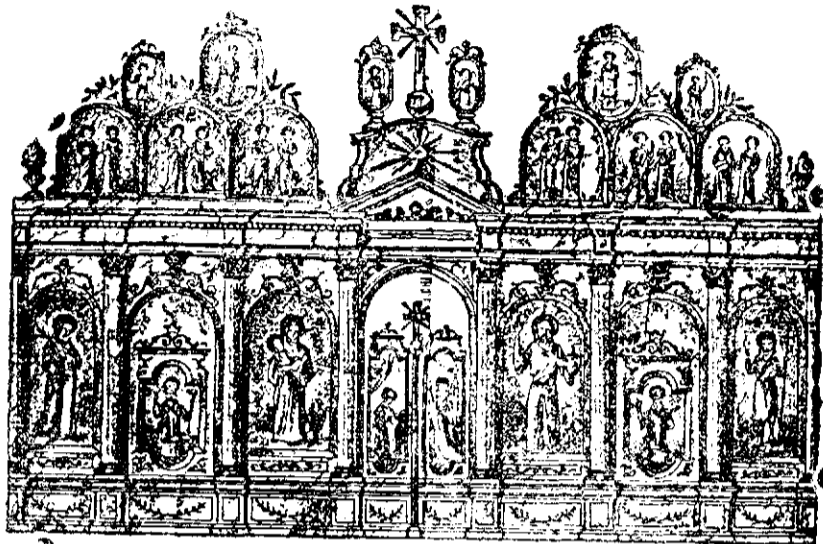
Nr. telefon 331.

SZABÓ SÁNDOR

SCULPOR, AURITOR ȘI MĂESTRU DE ALTARE
SZATMAR, BATHORY-U. 18.

Mă angajez se fac

altare noi, amvoane, morminte sfinte,

Statui sfinte din peatră, lemn sau imitație.

Renovarea lucrurilor vechi o primesc cu prețuri reduse.

Tablourile noi de altare le fac cu ajutorul pictorilor celebri. În atelierul meu am un depozit de decoruri gata de biserici și odăi.

Mai departe atrag atențiunea onor. preoți să viziteze atelierul meu unde am gata icoane în reliefuri, cari reprezintă stațiunile lui Hristos pe Golgota.

Desenuri și proiecte trimit gratis. — Pentru a ușura negocierile mă duc pe che tuilele mele ori și unde. — Aurirea se face cu aur Catalin.

Prăvălie nouă!

Prăvălie nouă!

Mare prăvălie de ciasornice și bijuterii în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am deschis în Arad, colț cu strada Forray și Rákoczy (lângă împletitoarea de ciorapi Szállassy) corespunzător pretensiilor de azi

o prăvălie de ciasornice și bijuterii

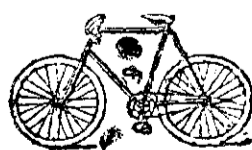
unde primesc tot felul de reparaturi de ciasornice cu garanție pe 3 ani. Țin în depozit tot felul de ciasornice de buzunar, de perete și pendule precum și obiecte de aur și argint, execuția cea mai fină. Primesc bilete de amanet și rupturi de — aurar, prețuri mari, sau le schimb. —

Solicit părtinirea on. public, cu dinstinsă stimă:
HIRSCH JENŐ, ceas. și aurar.

SCHMEREK & SCHNEIDER

fabrică de motoare, mașini, de instalații
:: :: electrice și electrotehnice. :: ::

TIMIȘOARA-IOZEFIN, strada Bonnaz nrul 14.

Mare depozit de mașini de cusut, biciclete și gramofone provenind din cele dintâi fabrici.

Deasemenea avem totfelul de

părți constitutive

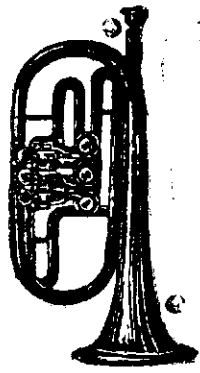
de mașini, cu prețurile cele mai reduse și garanți

Primim reparații de orice fel la mașini de cusut, de biciclete și de gramofone precum și instalații de lumină electrică, de sonerii electrice, de telefoane și parafulgere

Carl Raab

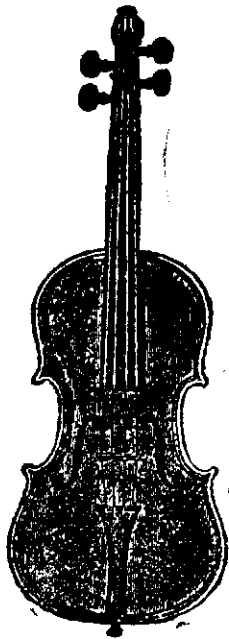
Cel mai mare magazin cu aparat de muzică din comit.
Bácsbodrog. Zombor, str. Zrinyi.
Ujvidék, str. Duna 5 (lângă Promenadă).

Aparate fabricate proprii și anume: vioare, celo mari, mici, trîmbiți, flaute, clarinete, tobe mari și mici, baș-tambure de rangul întâi, harfă de forma ferei, — le recomand cu toată căldura. Harmonice, gramofoaane, fonografe și alte asemenea aparate, atât cu corzi de piele cât și de oțel din țară cât și străinătate în cel mai mare asortiment.

Drege orice aparat muzical, specialiști are la dispoziție.

■ Catalogul prețurilor trimis ori cui gratis și franco. ■

Atrag mai ales atențiunea on. public asupra atelierului meu de reparaturi special și cu puteri excelente de lucru, unde se repară tot felul de instrumente în mod special și sub supravegherea mea personală pe lângă probă și garanție.

KÉZSMÁRKY J. Prima întreprindere de pompe funebre din Arad

Biroul central și magazinul de modele, strada Weitzer

:: János, palatul minorilor, lângă posta centrală. ::

Depozitul principal: Maros u. 2 sz. casa proprie.
Telefon 465. Telefon 465.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public. că am înființat cu ziua de azi o întreprindere de pompe funebre bine asortată co-răspunzător cerințelor de azi.

Aranjez înmormântări în loc și în provincie cu cea mai mare pietate, după sistemul studiat în cele mai mari orașe din țară și din străinătate, dela cele mai simple până la cele mai luxoase cu prețuri estine fără concurență.

Toate mormântările se săvârșesc prin prezența mea.
Arad 1908, 1 Iunie.

Cu distinsă stimă
Kézsmárk J.

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria aranjată cu putere de aburi.

BODICS SÁNDOR,

turnătorie de clopote și ceasornice de turn
BAJA (BACICA).

Recomandă îndeosebi cele mai perfecte

● GEASURI DE TURN ●

pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă și nouă de tot și în prelucrare solidă. — Afară de aceea atrage luarea aminte a onorațiilor preoți și a onoratele comitetei bisericești asupra

MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE.

Pregătește clopote în toate mărimile după acorduri recerute. Se reînnoiesc și repară clopote vechi; afară de aceasta se repară ciaturile de turn pe lângă chezășie. — Onoratele comitete și plebanile precum și curatorii primesc avantajul de a plăti în rate. Servese, la dorință, cu budget, gratis.

Materia de zidit al veacului al XX-lea.

Nisipul de ciment, pietrii de ciment, farmituri de țigle de ciment, ciripă, piatră, nisip și pietrulite

zac ca un capital mort

în multe părți, deși cu ajutorul unor mașini simple se pot transforma în

BANI GATA!

Cereți gratis și franco un prospect și modeluri, țigle, baloturi și ciripă de casă și se trimite franco 20 de kilograme din materia crudă (nisip sau pietricele) pentru fabricare de probă, fără spese.

Cheltuiala la 1000 buc. cărămizi este 20 cor.

„ „ 1000 „ ciripe preg. „ 42 „

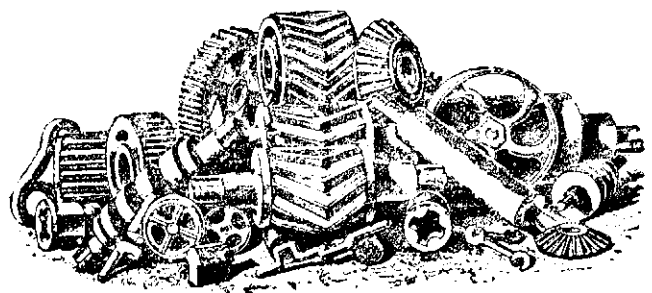
„ „ un balot de cărămizi „ 17 „

Se caută re- Bűschitz Mór, Komárom.
prezentant. Strube Henrik, Weida.

Primul reprezentant al fabricii.

Se află de vindut în deposit:

2 cazanuri de fert cu țiavă (45) suprafața de temperatură 1 mașină de aburi (25 HP). 2 mașini de tăiat paie. 2 mașină de treerat Sirok. 1 mașină pentru fanii de paie. 1 pompă centrifugală. 2 pompe cu canat. 4 pompe de fringhii. 1 pompe stabilă de vin. 1 pompă de perete de mână cu forțe motorică și cu mână. 3 motoare electrice cu 10, 3 1/2 și 1 1/2 HP. 1 sfăr-mător de cucuruz (poramb). 2 mașini cu perie arcuită pentru

cernut, Bartzler patent. 1 cântar de animale (1500 kg. forță de greutate). 1 mașină pentru astupuse. 1 rășniță de mână. 1 mașină pentru lucrări de lemn. 2 mașini de sfredelit zidul. 2 rezervoare conținut 20—25 Hettl. 1 mașină de mână pentru iarbă. 1 pompă de foc nouă pentru edificii de țară.

Mai de aproape la dl:

Bartzler István

Temesvár

ELISABETSTADT.

Emausgasse Nr. 2.